

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/149/2018
Identifikačné číslo spisu: 6713210530
Dátum vydania rozhodnutia: 20.03.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Branislav Král
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:6713210530.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Sociálna poisťovňa, so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta 8, IČO: 30 807 484, proti žalovaným 1/ K. C., nar. XX. XX. XXXX, bytom vo U., K., 2/ Železničná spoločnosť Slovensko, a.s., so sídlom v Bratislave, Rožňavská 1, IČO: 35 914 939, o zaplatenie 28 735, 65 eur, vedenom na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 8 C 164/2013, o dovolaní žalovanej 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 8. novembra 2017 sp. zn. 15 Co 306/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie žalovanej 2/ o d m i e t a.

Žalobkyni nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanej 2/.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Zvolen (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 12. januára 2016 č. k. 8 C 164/2013-239 uložil žalovaným 1/, 2/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni sumu 28 735,65 eur. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobkyňa sa svojho nároku domáhala na tom základe, že vyplatila poškodenej K. D. dôchodkové dávky, a to formou vdovského a sirotského dôchodku v období od 13. 06. 2009 do 01. 01. 2011 v celkovej výške 8 213,65 eur, za obdobie od 02. 01. 2011 do 13. 06. 2012 vo výške 7 975,88 eur a za obdobie od 14. 06. 2012 do 13. 09. 2014 dôchodkové dávky v celkovej sume 12 546,12 eur, čo predstavuje spolu žalovanú sumu 28 735,65 eur. Uvedené dávky boli vyplácané z dôvodu smrteľného pracovného úrazu, ktorý utrpel jej manžel W. D. dňa 13. 06. 2009. Zamestnávateľom postihnutého bola v čase pracovného úrazu žalovaná 1/, jednou z príčin smrteľného úrazu poškodeného bolo aj porušenie ustanovení zák. č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v platnom znení zo strany zamestnanca žalovanej 2/. Súd prvej inštancie nárok žalobkyne posúdil podľa ust. § 420 ods. 1, 2 zák. č. 40/1964 Zb., Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, kde nárok žalobkyne kvalifikoval s poukazom na ust. § 238 ods. 1, 5, 6 zák. č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. Spoločnú zodpovednosť žalovaných 1/, 2/ odôvodnil poukazom na ust. § 438 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka. Súd prvej inštancie nebol názoru, že boli dané podmienky, aby určil náhradu škody jednotlivým žalovaným podľa ich podielu na vzniknutej škode. Uviedol, že ust. § 438 ods. 1 Občianskeho zákonníka v prípade viacerých škodcov

preferuje spoločnú zodpovednosť. Iba výnimočne sa môže táto spoločná zodpovednosť zmeniť na delenú v zmysle § 438 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Ods. 1 cit. ustanovenia upravuje vzťah medzi poškodeným a samotnými škodcami. Následne je potom vzťah medzi škodcami navzájom upravený v § 439 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého škodcovia, ktorí zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne sa medzi sebou môžu vyrovnat' podľa účasti na spôsobení škody. Súd prvej inštancie tak uzavrel, že občianske právo obdobne ako obchodné právo (§ 383 Obchodného zákonníka) vychádza z princípu solidárnej zodpovednosti viacerých škodcov, a hoci zákon umožňuje zmeniť túto solidárnu zodpovednosť viacerých škodcov za pomernú, resp. delenú, pôjde skôr o výnimočné prípady, pričom súd musí túto zmenu náležite odôvodniť. Je tomu tak preto, že účasť na spôsobení škody viacerých osôb je posudzovaná oveľa širšie, než len ako miera zavinenia jednotlivých škodcov. Samotná skutočnosť, že škoda vznikne pôsobením viacerých škodcov ešte neopodstatňuje aplikáciu ustanovenia o delenej zodpovednosti podľa § 438 ods. 2 Občianskeho zákonníka a nie je dôvodom na aplikáciu tohto ustanovenia. V danej veci neboli súdu prvej inštancie predložené také dôkazy, ktoré by opodstatňovali rozhodnúť o delenej zodpovednosti žalovaných. Poukázal na to, že tak Okresný súd Lučenec, ako aj Krajský súd v Banskej Bystrici svojimi rozsudkami (ako aj rozhodnutie generálneho prokurátora o odmietnutí podania mimoriadneho opravného prostriedku) jednoznačne potvrdili, že žalovaní 1/, 2/ majú plniť spoločne a nerozdielne.

2. Na odvolanie žalovanej 2/ Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 8. novembra 2017 sp. zn. 15 Co 306/2016 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Žalobkyni priznal proti žalovaným nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie (§ 387 ods. 2 CSP). Uviedol, že súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktoré aplikoval relevantné zákonné ustanovenia a vec správne právne posúdil. Poukázal na to, že hmotnoprávnym základom pre uplatnenie práva žalobkyne na náhradu škody vzniknutej výplatom dávok je ust. § 238 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, v zmysle ktorého Sociálna poisťovňa má právo voči tretím osobám na náhradu škody, ktorá jej vznikla výplatom dávok v dôsledku ich zavineného protiprávneho konania. Pre priznanie regresných nárokov Sociálnej poisťovne (t. j. aj náhrady škody) vyplývajúcich z osobitného občiansko-právneho vzťahu upraveného vyššie uvedenými zákonnými ustanoveniami, je vždy rozhodujúci prvok zavinenia tretej osoby (slovné spojenie „v dôsledku ich zavineného protiprávneho konania“), a to bez zreteľa na to, či v prípade tejto tretej osoby prichádzala v inom (napr. pracovno-právnom) právnom vzťahu do úvahy jej objektívna zodpovednosť (napr. zodpovednosť zamestnávateľa za škodu spôsobenú pracovným úrazom). Zavinenie ako subjektívna kategória je v prípade tohto občiansko-právneho zodpovednostného vzťahu neopomenuteľným predpokladom vzniku zodpovednosti. Keďže osobitný predpis (zák. č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení) otázku zavinenia (spoluzavinenia) v tomto zodpovednostnom vzťahu neupravuje, treba vychádzať zo všeobecnej úpravy (§ 420 a § 441 Občianskeho zákonníka). V tomto smere poukázal na závery rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 MCdo 19/2008 z 21. 01. 2009. V konaní nebolo pochybné, že škoda, ktorá vznikla Sociálnej poisťovni výplatom dávok, vznikla v dôsledku zavineného protiprávneho konania viacerých škodcov, a to konkrétne žalovanej 1/ ako zamestnávateľa W. D., ako aj zamestnancom žalovanej 2/ C. J.. Súd prvej inštancie preto správne na vec aplikoval ust. § 438 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého ak škodu spôsobí viac škodcov, zodpovedajú za ňu spoločne a nerozdielne. Odvolací súd v tomto smere zdôraznil, že pôvodná právna úprava do novely uskutočnenej zák. č. 131/1982 Zb. v ust. § 438 ods. 1 Občianskeho zákonníka síce vychádzala zo zásady delenej zodpovednosti viacerých škodcov v závislosti na ich účasti na spôsobení škody, ale od uskutočnenej novely právna úprava naopak vychádza zo zásady spoločnej zodpovednosti a len výnimočne, ak tak rozhodne súd, viacerí škodcovia zodpovedajú za škodu podľa svojej účasti. Uvedená zásada solidárnej zodpovednosti viacerých škodcov neplatí len napr. v prípade pracovno-právnej zodpovednosti (založenej na subjektívnom zavinení zamestnanca), pričom ust. § 187 Zákonníka práce vychádza i naďalej z delenej zodpovednosti viacerých škodcov, a to v závislosti od miery zavinenia jednotlivého škodcu, čo našlo svoj odraz v pracovno-právnej judikatúre. V tomto prípade však hmotnoprávnym základom nie je pracovno-právna zodpovednosť, ale náhrada škody v zmysle § 420 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka. V súčasnosti platná občiansko-právna úprava teda vychádza zo spoločnej zodpovednosti viacerých škodcov, ktorá má podobu solidárnej zodpovednosti v zmysle § 511

ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktorá umožňuje, aby sa poškodený domáhal celého splnenia od ktoréhokoľvek zo škodcov, pričom samotné vyjadrenie „spoločne a nerozdielne“ znamená, že plnením čo aj jedného zo škodcov zaniká v rozsahu tohto plnenia aj záväzok ostatných škodcov (pozri aj Jaroslav Krajčo a spol. Občiansky zákonník pre prax; komentár; II. § 136 - § 587; str. 1696). Spoločná zodpovednosť vzniká ako výsledok spoluzavinení, či súbežnej (na sebe nezávislej) činnosti, prípadne nečinnosti alebo zanedbania, vedúce k vzniku jediného škodlivého následku. Pre spoluvinu je typické, že škodca má vzťah nielen k vlastnému konaniu (protiprávnemu konaniu a škode), ale aj ku konaniu ostatných osôb zúčastňujúcich sa na vzniku škody. Spoločná zodpovednosť nie je vylúčená ani vtedy, ak sa nedá jednoznačne určiť podiel jednotlivých škodcov na dosiahnutie celkového výsledku (na vzniku škody). V ďalšom odvolací súd uviedol, že poškodený (žalobkyňa) sa mohla, ale nemusela domáhať náhrady škody voči všetkým škodcom. Vzájomné vyporiadanie škodcov sa totiž riadi ust. § 439 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého, kto zodpovedá za škodu spoločne a nerozdielne s inými, vysporiada sa s nimi podľa účasti na spôsobení vzniknutej škody. Zásada o spoločnej a nerozdielnej zodpovednosti viacerých škodcov platí bez zreteľa na to, ako je zodpovednosť jednotlivých škodcov právne kvalifikovaná. Nie je teda rozhodné ani napríklad to, že u niektorého zo škodcov by išlo o objektívnu zodpovednosť a u iného o všeobecnú zodpovednosť. Hoci v prvom rade platí zásada spoločnej a nerozdielnej zodpovednosti viacerých škodcov, súd môže v odôvodnených prípadoch rozhodnúť, že tí, ktorí škodu spôsobili, zodpovedajú za ňu podľa svojej účasti na spôsobení škody. Zákon pritom nedefinuje, čo je možné považovať za odôvodnené prípady pre nerešpektovanie základnej zásady spoločnej zodpovednosti škodcov. Súd môže rozhodnúť o delenej zodpovednosti iba výnimočne, najmä vtedy, ak rozdiel účasti škodcov na spôsobení škody je celkom zrejмый a nebude mať za následok nevyhnutnosť škody alebo podstatné sťaženie jej vymožitelnosti. Zákon totiž preferuje ochranu poškodeného a opustenie tejto zásady predpokladá iba výnimočne. Pokiaľ sa nedá jednoznačne určiť podiel jednotlivých škodcov na vzniku škody, tak ako to bolo aj v tomto prípade, škodcovia za škodu zodpovedajú spoločne a nerozdielne. Záverom odvolací súd uviedol, že pokiaľ žalovaná 2/ poukazovala na znalecký posudok Ing. Miroslava Mičáka zn.: OE/2011, č. 88/11 zo dňa 23. 08. 2011, tento bol vyhotovený pre zadávateľa Inšpektorát práce Banská Bystrica, pričom súd prvej inštancie sa vo svojom rozsudku zaoberal závermi inšpektorátu práce, prihliadol na ním zistené skutočnosti, pričom uvedený listinný dôkaz nič nemení na správnosti záverov súdu prvej inštancie o spoločnej a nerozdielnej zodpovednosti žalovaných 1/, 2/ aj vo vzťahu k vyššie uvádzaným skutočnostiam. Skutočnosť, že sa súd prvej inštancie vo svojom rozsudku nevysporiadal s týmto predloženým dôkazom, nemala podľa odvolacieho súdu vplyv na vecnú správnosť jeho rozhodnutia. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná 2/. Rekapitulovala obsah žaloby, rozhodnutia súdov nižšej inštancie, pričom mala za to, že v danej veci mali sudy zohľadniť mieru účasti ďalších osôb podieľajúcich sa na vzniku škody [Železnice Slovenskej republiky, Bratislava („ŽSR“) a samotný poškodený], a teda rozhodnúť o delenej zodpovednosti. Poukázala na to, že z vykonaného dokazovania pred Okresným súdom Lučenec (konanie vedené pod sp. zn. 21C/91/2011), z trestného spisu Okresného súdu Lučenec (sp. zn. 22T/281/2010), znaleckého posudku Ing. Miroslava Mičáka č. 88/11, ako i Protokolu Inšpektorátu práce z 19. 4. 2010 v znení jeho Dodatkov č. 1, 2 vyplynula nepochybná spoluúčasť ďalšieho škodcu (ŽSR) na spôsobenej škode. Sudy mali preto skúmať, v akom pomere sa ten ktorý škodca podieľal na vzniku škody a podľa toho stanoviť jeho podiel na náhrade. Uviedla, že účasť na spôsobení škody neznamená iba mieru zavinenia. Súd síce môže o delenej zodpovednosti rozhodnúť len v odôvodnených prípadoch, pri rozhodovaní o zodpovednosti za škodu, však vyslovenie solidarity nemusí byť pravidlom. Celkom nesprávne je potom odôvodnenie solidarity často iba poukázaním na to, že sa nepodarilo zistiť, ako sa ktorý žalovaný podieľal na vzniku škody. Súd môže o delenej zodpovednosti rozhodnúť aj vtedy, ak to žalobca v návrhu nepožaduje. Poukázala na to, že nemožno stotožňovať nemajetkovú ujmu zmiernenú peňažným zadost'učinením s náhradou škody zo smrteľného pracovného úrazu. Treba dôsledne odlišovať medzi nárokmi na náhradu škody vyplývajúcimi z pracovnoprávnej zodpovednosti zamestnávateľa za škodu spôsobenú smrteľným pracovným úrazom (majúcimi povahu nárokov z úrazového poistenia za takto spôsobenú škodu) a nárokmi na peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy vyplývajúcimi z občianskoprávnej zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnostných práv. V danej veci ide o posúdenie nároku žalobkyne na náhradu

škody podľa § 238 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení. Pri tomto nároku nemožno vychádzať z princípu objektívnej zodpovednosti, ale z princípu zodpovednosti za zavinenie. Je preto potrebné vyriešiť otázku miery zavinenia tretej osoby (v danom prípade zamestnávateľa - žalovanú 1/, žalovanú 2/ resp. Železníc Slovenskej republiky, Bratislava). Pri zodpovednosti za škodu podľa § 238 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. ide o špeciálny druh občianskoprávnej zodpovednosti za škodu, ktorý sa líši nielen od objektívnej zodpovednosti upravenej Zákonníkom práce, ale aj od všeobecnej zodpovednosti za škodu upravenej Občianskym zákonníkom (§ 420 a nasl. Občianskeho zákonníka). Súd teda musí skúmať mieru zavinenia toho, kto škodu Sociálnej poisťovni spôsobil, a to bez ohľadu na to, či bolo prípadné spoluzavinenie namietané alebo nie. V danej veci sa na vzniku nehodovej udalosti podieľali viaceré faktory, predovšetkým existencia záväzkového vzťahu medzi objednávateľom prác (ŽSR ako prevádzkovateľom infraštruktúry) a ich zhotoviteľom (JOVA - zamestnávateľ W. D.). Žalovaná 2/ vystupuje iba v pozícii užívateľa železničnej infraštruktúry. Túto však riadi a za jej technický stav zodpovedá ŽSR, ktorú v rámci zadania zákazky od ŽSR opravovala JOVA (zamestnávateľ W. D.). Spoločnosť JOVA však nemala oprávnenie na vykonávanie činností „Realizácia stavebných prác v rámci celoštátnych železníc“, na ktoré sa zmluva medzi ňou a ŽSR vzťahovala. Táto navyše nebola z hľadiska bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (BOZP) dostatočne špecifikovaná. Je potom zrejmé, že tak ŽSR ako aj JOVA si nespĺnili v smere zaistenia BOZP svoje povinnosti tak, ako mali. Ďalšou skutočnosťou podieľajúcou sa na vzniku nehodovej udalosti bol spôsob ustanovenia zamestnancov JOVA, ktorí mali vykonávať práce na dotknutej železničnej trati. Mnohí zamestnanci, ktorí sa zúčastnili na prácach boli zamestnancami ŽSR, ktorí ale mali čiastočné povolenie na vykonávanie prác aj pre iného zamestnávateľa. Toto bol aj prípad W. D., ktorý, ako sa neskôr ukázalo, nemal ani podpísanú dohodu o pracovanej činnosti s JOVA, čo iba preukazuje stupeň organizácie práce a poučenia o pravidlách BOZP zo strany JOVA k svojim zamestnancom. V ďalšom neexistovala ani jasná schéma zodpovedných zamestnancov za BOZP, ktorí by kontrolovali a dozerali nad dodržiavaním všetkých potrebných ustanovení, čo možno podľa žalovanej 2/ považovať za jednu z hlavných príčin vzniku nehodovej udalosti. Ďalším zlyhaním bolo konanie JOVA, ktorý nezabezpečil a nevydal pre vedúceho prác bezpečnostné štítky, ktoré preto následne ani neboli odovzdané vedúcim jednotlivých pracovných skupín, čo viedlo k tomu, že tieto bezpečnostné štítky neboli odovzdané výpravcom, a teda výpravca nemohol informovať rušňovodiča (zamestnanca žalovanej 2/) o prebiehajúcich prácach na trati. Aj znalecký posudok Ing. Miroslava Mičáka vyhotovený pre Inšpektorát práce Banská Bystrica vyhodnotil, že zárodok tejto situácie je potrebné hľadať ešte v čase, keď sa tvorila Zmluva o BOZP tým, že v nej boli vynechané rozhodujúce ustanovenia o priebehu konania tejto akcie. Značným nedostatkom bolo aj to, že dopravná kancelária (výpravca) ŽSR nemala v predstihu a ani počas konania tejto akcie základné informácie o jej konaní, ďalej nedostatočná úprava dohôd o vykonaní prác medzi ŽSR a JOVA (táto nemala oprávnenie na vykonávanie činností, pri ktorej došlo k nehodovej udalosti), i to, že Zmluva o BOZP medzi ŽSR a JOVA bola uzatvorená v nevyhovujúcom a protiprávnom znení, nebol vypracovaný riadny plán BOZP, objednávateľ prác (ŽSR) nevykonával kontrolu dodržiavania bezpečnostných postupov pri činnosti v mieste ohrozenia na trati, neexistencia pracovného zaradenia zamestnancov JOVA resp. neexistencia jasnej schémy zodpovedných zamestnancov za BOZP, porušenie oznamovacej povinnosti JOVA vo vzťahu k ŽSR - bezpečnostné štítky a ich odovzдание. Znalec za konkrétnu príčinu vzniku smrteľného pracovného úrazu označil skutočnosť, že v čase jazdy vlaku Os 6701 dňa 13. 6. 2009 na trati v medzistaničnom úseku Hajnáčka - Výhybňa Urbánka v danom mieste sa na danom úseku trate nemala nachádzať v koľajisku uvedená pracovná skupina zamestnancov JOVA Zvolen s daným mechanickým motorovým koľajovým mechanizmom. Žalovaná 2/ má tak za to, že miera zavinenia rušňovodiča (zamestnanca žalovanej 2/) na celej nehodovej udalosti je omnoho nižšia než sa žalobkyňa domáha, a to s poukazom na množstvo porušení iných subjektov, ktoré predchádzali samotnej nehodovej udalosti. Podľa žalovanej 2/ je potom účelom súdneho konania o. i. určiť aj spravodlivo rozdelenie miery úhrady vzniknutej škody v závislosti od miery zavinenia každého, kto sa na tejto škode podieľal. Navyše nakoľko hlavný vinník nehodovej udalosti - JOVA skončil svoju podnikateľskú činnosť ku dňu 31. 12. 2010, napadnutým rozhodnutím došlo k presunu hmotných dôsledkov zodpovednosti takto zodpovednej osoby takmer výlučne na žalovanú 2/. Žalovaná 2/ vo svojom dovolaní poukázala na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 MCdo 19/2008 z 21. 01. 2009 z ktorého má vyplývať záver, že tretia osoba má povinnosť nahradiť poskytnuté dávky alebo nahradiť škodu Sociálnej poisťovni len v takom rozsahu, v akom je jej zavinené protiprávne konanie v príčinnej súvislosti s

poskytnutými dávkami, na ktoré poistencovi vznikol nárok v dôsledku konania tretej osoby. V rozsahu, v akom sa na vzniku nároku poistenca na poskytnutie dávky podieľali iné okolnosti, prípadne v akom rozsahu bol spôsobený spoluzavinením poistenca, tretia osoba nezodpovedá. V ďalšom poukázala i na závery rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 91/2003 a sp. zn. 4 Cdo 21/2004. Podľa názoru žalovanej 2/ súdy nižších inštancií pri svojom rozhodovaní pochybili v tom, že o uplatnenom nároku Sociálnej poisťovne na náhradu poskytnutých dávok od tretích osôb neskúmali aj mieru zavinenia ďalších osôb, o zavinení ktorých predložila žalovaná 2/ listinné dôkazy. Malo teda platiť, že v rozsahu, v akom bolo zavinenie ŽSR, JOVA (resp. aj spoluzavinenie p. D.) príčinou vzniku nároku na poskytnutie dávok, nemá žalovaná 2/ voči Sociálnej poisťovni povinnosť nahradiť poskytnuté dávky resp. nahradiť škodu vzniknutú ich výplatom (viď spomínané rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 91/2003 a sp. zn. 4 Cdo 21/2004). Rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie súdu prvej inštancie, tak záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP). Navrhla rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu žalovanej 2/ navrhla dovolanie zamietnuť.

5. Žalovaná 1/ sa k dovolaniu žalovanej 2/ písomne nevyjadřila.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 písm. b) CSP), v neprospech ktorej bolo rozhodnuté, bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie žalovanej 2/ nie je prípustné podľa § 420 písm. f/ CSP, a takisto nie je prípustné ani podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

7. Aj po zmene právnej úpravy dovolacieho konania, ktorú priniesol CSP v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou, treba dovolanie naďalej považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (pozri napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn.: 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012).

8. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

12. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

13. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj judikát R 129/1999 a rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Pojem „procesný postup“ súdu je potrebné vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

14. Podľa názoru dovolacieho súdu v posudzovanej veci konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté vadou podľa § 420 písm. f/ CSP.

15. Námitka žalovanej 2/, že zavinenie ďalšieho subjektu - ŽSR resp. i samotného poškodeného na vzniknutej škode vyplývalo z listinného dôkazu - znaleckého posudku Ing. Miroslava Mičáka, ktorý súdy napriek jej návrhu nevykonali, predstavuje námitku nedostatočne zisteného skutkového stavu veci, ktorá však nie je prípustným dôvodom dovolania. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí zaujal stanovisko aj k tejto námietke, keď uviedol, že predmetný znalecký posudok bol vyhotovený pre zadávateľa - Inšpektorát práce Banská Bystrica, pričom súd prvej inštancie sa vo svojom rozsudku zaoberal samotnými závermi Inšpektorátu práce, prihliadol na ním zistené skutočnosti, pričom ani uvedený listinný dôkaz nemohol nič zmeniť na záveroch súdu prvej inštancie o spoločnej a nerozdielnej zodpovednosti žalovaných 1/ a 2/ za vzniknutú škodu. Skutočnosť, že sa súd prvej inštancie vo svojom rozsudku nevysporiadal s týmto predloženým dôkazom, nemalo podľa odvolacieho súdu vplyv na skutkové závery súdu prvej inštancie a vecnú správnosť jeho rozhodnutia. Odvolací súd preto nebol v zhode so žalovanou 2/, že na vzniku škody sa zavineným protiprávnym konaním podieľali aj ďalšie subjekty resp. i samotný poškodený. V súvislosti s uvedeným dovolací súd dodáva, že Protokol Inšpektorátu práce Banská Bystrica z 19. 4. 2010 v znení jeho Dodatkov č. 1, 2, z ktorého pri svojom rozhodovaní vychádzali i súdy nižších inštancií, reflektoval i na závery znaleckého posudku Ing. Mičáka (viď Dodatok č. 1), ktoré Inšpektorát práce zohľadnil (sa premietli) v rámci zistených (konštatovaných) nedostatkov. Nebolo preto potrebné vykonávať dokazovanie osobitne i samotným znaleckým posudkom.

16. Pokiaľ žalovaná 2/ vyvodzovala procesnú vadu zmätočnosti uvedenú v § 420 písm. f/ CSP zo skutočnosti, že súdy nevykonali ďalšie dokazovanie a nesprávne zhodnotili skutkový stav, dovolací súd

uvádza, že už podľa predchádzajúcej právnej úpravy dospel najvyšší sud k záveru, že dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (a v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ OSP zakladajúcim prípustnosť dovolania) nebolo podľa predchádzajúcej právnej úpravy nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993 a 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu ani po novej právnej úprave civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu.

17. Ani sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 420 písm. f/ CSP (viď viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 248/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011 a 7 Cdo 38/2012).

18. So zreteľom na vyššie uvedené je dovolanie žalovanej 2/, pokiaľ ide o vadu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, procesne neprípustné. Žalovanou 2/ namiatané nesprávne vyhodnotenie dôkazov (nevykonanie dôkazu súdom) a jej kritika prístupu odvolacieho súdu zvoleného pri právnom posudzovaní veci (t. j., že neaplikoval delenú, ale solidárnu zodpovednosť žalovaných) nezakladá vadu zmätočnosti.

19. Majúc na zreteli vyššie uvedené, dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalovanej 2/ nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné.

20. Žalovaná 2/ v dovolaní ďalej cituje aj ustanovenie § 421 ods. 1 CSP, keď podľa nej rozsudok odvolacieho súdu spočíva i v nesprávnom právnom posúdení veci. Prípustnosť dovolania žalovaná 2/ vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

21. Právny posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu.

22. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

23. Podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, sa vzťahuje výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu.

24. V prípade dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci je teda dovolateľ povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP).

25. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II a IV, vydaných SEVT

Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. januára 2018 sp. zn. 6 Cdo 29/2017-judikát 71/2018).

26. Podľa žalovanej 2/ sa sudy tým, že neskúmali (nezohľadnili) mieru zavinenia ďalších osôb na vzniku škody, ktorá žalobkyni vznikla výplatou poskytnutých dávok, odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v jeho rozhodnutiach sp. zn. 3 MCdo 19/2008, sp. zn. 2 Cdo 91/2003, sp. zn. 4 Cdo 21/2004. Za nesprávne potom považuje i závery týchto súdov o uplatnení spoločnej a nerozdielnej zodpovednosti žalovaných za takto vzniknutú škodu (§ 438 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

27. So zreteľom na nastolenie právnej otázky spôsobom zodpovedajúcim § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a v situácii, na ktorú sa vzťahuje toto ustanovenie, dovolací súd skúmal, či je dovolaním žalovanej 2/ skutočne napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, pri ktorom došlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a či toto rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci).

28. Žalovaná považuje za nesprávny právny záver odvolacieho súdu, podľa ktorého majú v danej veci žalovaní 1/, 2/ niest' solidárnu zodpovednosť za škodu (§ 438 ods. 1 Občianskeho zákonníka), keď škoda (s poukazom na obsah trestného spisu, znaleckého posudku, ako aj Protokolu Inšpektorátu práce) vznikla pôsobením viacerých škodcov, pričom tu existujú výnimočné okolnosti na rozdelenie náhrady škody podľa miery a rozsahu, v akom sa na vzniku nároku poistenca na poskytnutie dávky jednotliví škodcovia podieľali (§ 438 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Za odklon od ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu označila skutočnosť, že sudy vo svojich rozhodnutiach nezohľadnili mieru zavinenia protiprávneho konania tretích osôb na vzniku škody, z dôvodu ktorého následne vo veci nesprávne aplikovali spoločnú a nerozdielnu zodpovednosť žalovaných 1/, 2/ za vzniknutú škodu.

29. Dovolací súd poukazuje na to, že najvyšší súd už v niektorých rozhodnutiach vyslovil právne závery vo veciach, v ktorých sudy aplikovali zákon č. 461/2003 Z. z., dokonca konkrétne aj jeho ustanovenie § 238 ods. 1. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 3 MCdo 19/2008 (na ktoré poukazovala aj samotná žalovaná 2/) uviedol, že hmotnoprávnym základom pre uplatnenie práva Sociálnej poisťovne na náhradu škody vzniknutej výplatou dôchodkovej dávky je ustanovenie § 238 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. V uvedenom rozhodnutí prijal najvyšší súd právne závery k otázke zavinenia tretej osoby. Konštatoval, že tento osobitný predpis otázku zavinenia neupravuje, preto treba vychádzať zo všeobecnej úpravy (§ 441 Občianskeho zákonníka). Poukázal na to, že ustanovenie § 238 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení priznáva Sociálnej poisťovni špecifické práva požadovať náhradu poskytnutých dávok a náhradu škody od tretích osôb v dôsledku ich zavineného protiprávneho konania voči poberateľovi dávky. Ak bola poistencovi poskytnutá niektorá z uvedených dávok, ale vznik jeho nároku na dávku nebol zapríčinený zavineným protiprávnym konaním tretej osoby, nemá Sociálna poisťovňa v zmysle citovaných ustanovení regresné právo na náhradu dávky (škody). To znamená, že tretia osoba má povinnosť nahradiť poskytnuté dávky alebo nahradiť škodu Sociálnej poisťovni len v takom rozsahu, v akom je jej zavinené protiprávne konanie v príčinnej súvislosti s poskytnutými dávkami, na ktoré poistencovi vznikol nárok v dôsledku konania tretej osoby. V rozsahu, v akom sa na vzniku nároku poistenca na poskytnutie dávky podieľali iné okolnosti, prípadne v akom rozsahu bol spôsobený spoluzavinením poistenca, tretia osoba nezodpovedá. Z uvedeného vyplýva, že aj pri nároku Sociálnej poisťovne na náhradu poskytnutých dávok od tretích osôb podľa citovaného ustanovenia, treba skúmať mieru zavinenia poberateľa dávok, lebo v rozsahu, v akom bolo jeho zavinenie (spoluzavinenie) príčinou vzniku nároku na poskytnutie dávok, nemá tretia osoba voči Sociálnej poisťovni povinnosť nahradiť poskytnuté dávky, resp. nahradiť škodu vzniknutú výplatou dávok (viď obdobne aj ďalšie rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, napríklad z 27. novembra 2003 sp. zn. 2 Cdo 91/2003 a z 26. mája 2004 sp. zn. 4 Cdo 21/2004)

30. Pre priznanie regresných nárokov Sociálnej poisťovne (t. j. náhrady dávok resp. náhrady škody) vyplývajúcich z osobitného občianskoprávneho vzťahu upraveného vyššie uvedenými zákonnými ustanoveniami je vždy rozhodujúci prvok zavinenia tretej osoby (viď tiež v nich použité slovné spojenia v dôsledku ich zavineného protiprávneho konania), a to bez zreteľa na to, či v prípade tejto tretej osoby

prichádzala v inom (napr. pracovnoprávnom) právnom vzťahu do úvahy jej objektívna zodpovednosť (napr. zodpovednosť zamestnávateľa za škodu spôsobenú pracovným úrazom). Zavinenie, ako subjektívna kategória, je v prípade tohto občianskoprávneho zodpovednostného vzťahu neopomenuteľným predpokladom vzniku zodpovednosti. Keďže osobitné predpisy (zákon č. 274/1994 Z. z. o Sociálnej poisťovni a zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení) otázku zavinenia (spoluzavinenia) v tomto zodpovednostnom vzťahu neupravujú, treba vychádzať zo všeobecnej úpravy (§ 420 a § 441 Občianskeho zákonníka).

31. Dovolací súd sa nestotožňuje s názorom žalovanej 2/, že sa súdy vo svojich rozhodnutiach odklonili od ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu vyjadrenej v jeho rozhodnutiach sp. zn. 3 MCdo 19/2008, sp. zn. 2 Cdo 91/2003, sp. zn. 4 Cdo 21/2004. V danej veci súdy vo svojich rozhodnutiach vychádzali zo zavineného protiprávneho konania žalovaných 1/, 2/ s tým, že vykonaným dokazovaním ustálili, že tohto protiprávneho konania, v dôsledku ktorého došlo k nehodovej udalosti (a tým k vzniku povinnosti žalobkyne vyplatiť pozostalým sociálne dávky) sa dopustili zamestnanci žalovaných 1/, 2/. Vychádzali pritom z dôkazov, a to: Protokolu Inšpektorátu práce Banská Bystrica č. IBB-040-50-2.6/P-J1-10 zo dňa 19. 04. 2010, kde bolo jednoznačne konštatované, že zo strany postihnutého (W. D.) neboli žiadne nedostatky zistené, zo strany zamestnávateľa postihnutého spoločnosti JOVA Zvolen s. r. o. (žalovanej 1/) bolo zistené, že porušil zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a to tým, že nezabezpečil včas vystúpenie zamestnancov s motorovou zátačkou z koľaje na bezpečné miesto, aby nedošlo ku kolízii, nevydal vedúcemu prác bezpečnostné štítky pre vedúcich pracovných skupín, následkom čoho tieto neboli dňa 13. 06. 2009 odovzdané výpravcovi a nebol s ním dohodnutý konkrétny spôsob zabezpečenia pracovnej skupiny, nezabezpečil dôslednú spoluprácu službukonajúcim výpravcom pri presune druhej pracovnej skupiny vedenej T. I. v tom, že tento neoznámil výpravcovi nasadenie ľahkého koľajového prostriedku. Vo vzťahu k žalovanej 2/ z tohto Protokolu vyplynulo zavinené konanie jej zamestnanca - rušňovodiča C. J., ktorý porušil zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci tým spôsobom, že nedodržel dňa 13. 06. 2009 prechodné obmedzenie traťovej rýchlosti na 30 km/hodina (hnacím dráhovým vozidlom - vlakom sa pohyboval rýchlosťou až 75 km/h), hoci bol o tejto skutočnosti vyzoomený všeobecným rozkazom; prehliadol návestia, ktorým bol úsek pomalej jazdy viditeľne označený, prehliadol aj osoby v koľajisku a v blízkosti koľaje, nepoužil návest' 104 „pozor“ a hnacím dráhovým vozidlom zachytil a usmrtil postihnutého W. D., čo malo byť jednou z príčin smrteľného pracovného úrazu postihnutého. Súdy pri určení miery zavineného protiprávneho konania žalovaných ďalej vychádzali aj z rozsudku Okresného súdu Lučenec č. k. 22T/281/2010-942, ktorý sa stal právoplatným a vykonateľným dňa 08. 02. 2011, a ktorým boli obvinení X. U. a T. I. (ako zamestnanci žalovanej 1/) a C. J. (zamestnanec žalovanej 2/) uznaní za vinných z prečinu usmrtenia. Súdy teda posudzovali otázku miery zavinenia žalovaných (vrátane žalovanej 2/) na vzniknutej škode žalobkyne, keď ustálili, že táto vznikla výlučne zavineným (nedbanlivostným) konaním zamestnancov tak žalovanej 1/, ako i žalovanej 2/. Súdy vykonaným dokazovaním nemali za preukázané, že škoda žalobkyne vznikla aj zavineným protiprávnym konaním ďalšieho subjektu - ŽSR resp. samotného poškodeného a preto mieru ich účasti na škode nevyslovili.

32. Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojich rozhodnutiach, ktoré označila žalovaná 2/, následne už neriešil otázku (ktorá bola v danej veci rozhodujúca), či v prípade zavineného protiprávneho konania viacerých osôb, tieto majú niest' solidárnu príp. delenú zodpovednosť za takto vzniknutú škodu. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. 3 MCdo 19/2008 vytýkal súdom iba skutočnosť, že posudzovali otázku zavinenia žalovanej v kontexte objektívnej zodpovednosti zamestnávateľa (za škodu vzniknutú pracovným úrazom) podľa Zákonníka práce (čo však nie je posudzovaný prípad). V danej veci teda nešlo o prípad zavineného protiprávneho konania viacerých tretích osôb (škodu spôsobenú viacerými škodcami - § 438 Občianskeho zákonníka), ale o prípad, kedy súdy neskúmali prípadné spolu(zavinenie) samotného poškodeného (§ 441 Občianskeho zákonníka), nakoľko vychádzali výlučne z objektívnej pracovnoprávnej zodpovednosti zamestnávateľa. Najvyšší súd Slovenskej republiky v danom rozhodnutí potom konštatoval, že pokiaľ odvolací súd vylúčil možnosť aplikácie všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka o zodpovednosti za škodu (konkrétne § 420 a § 441 Občianskeho zákonníka), spočívalo jeho rozhodnutie na právnom posúdení, ktoré dovolací súd nepovažoval za správne.

33. V posudzovanej veci súdy vykonaným dokazovaním dospeli k záveru, že škoda žalobkyni vznikla v priamej príčinnej súvislosti so zavineným (nedbanlivostným) protiprávnym konaním zamestnancov žalovanej 1/ a 2/. Z tohto súdy následne vyvodili právny záver, že ak škodu spôsobilo viac škodcov, zodpovedajú za ňu spoločne a nerozdielne (§ 438 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Možnosť subsidiárneho použitia ustanovení Občianskeho zákonníka (v otázkach neupravených zákonom č. 461/2003 Z. z.) vyplýva i z označených rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (viď rozhodnutie sp. zn. 3 MCdo 19/2008). Súdy sa tak aplikáciou ust. § 438 ods. 1 Občianskeho zákonníka na prejednávany prípad, neodklonili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. I odvolací súd pri svojom rozhodovaní aplikoval tieto závery rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 MCdo 19/2008. Subsidiárne použitie ust. § 438 Občianskeho zákonníka pripúšťa vo svojom dovolaní i samotná žalovaná 2/, iba nesúhlasí, aby bola spolu so žalovanou 1/ zaviazaná nahradiť celú škodu vzniknutú žalobkyni solidárne (§ 438 ods. 1 Občianskeho zákonníka), ale navrhuje v danej veci aplikovať delenú zodpovednosť podľa miery jej účasti na spôsobenej škode (§ 438 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

34. V tejto súvislosti dovolací súd dodáva, že spoločná zodpovednosť viacerých škodcov za škodu je daná vtedy, ak činnosť alebo nečinnosť (opomenutie) viedli ku vzniku jedinej škody (škodlivého výsledku). Ku vzniku tejto zodpovednosti môže dôjsť nielen vtedy, ak je škoda výsledkom súbežnej a na sebe nezávislej činnosti škodcov. Spoločná zodpovednosť však nie je vylúčená ani v prípade, keď jeden zo škodcov zodpovedá podľa § 420 Občianskeho zákonníka a druhý škodca zodpovedá na princípe objektívnej zodpovednosti. Spoločná a nerozdielna (solidárna) zodpovednosť škodcov podľa § 438 ods. 1 Občianskeho zákonníka je pravidlom. Delená zodpovednosť podľa odseku 2 citovaného ustanovenia je výnimkou z tohto všeobecného pravidla a jej určenie je prípustné iba v zreteľahodných prípadoch, ktoré vyžadujú podrobné a pozitívne odôvodnenie v súdnom rozhodnutí (R 56/1986). Solidárna zodpovednosť sa teda uplatní vtedy, keď škodu spôsobilo spoločne viac škodcov. Nezáleží na tom, či ich účasť spočíva v spoločnom zavinení škody alebo v ich objektívnej účasti na spôsobení škody. Rozhodujúca je iba skutočnosť, že viaceré osoby svojou činnosťou, prípadne nečinnosťou spôsobili spoločne inej osobe škodu. Ak viaceré osoby spôsobili škodu trestnou činnosťou (čo je i posudzovaný prípad), budú spoločne zodpovední nielen spolupáchatelia trestného činu, ale aj návodcovia, pomocníci a organizátori trestnej činnosti. Z princípu solidarity zároveň vyplýva, že dôsledky takejto zodpovednosti treba posudzovať podľa § 511 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktorý upravuje vzťah solidárnych dlžníkov voči veriteľovi. Podľa tohto ustanovenia môže veriteľ požadovať celé plnenie od ktoréhokoľvek solidárneho dlžníka. Ak splní dlh jeden z dlžníkov, povinnosť ostatných zanikne (bližšie pozri vysvetlivky k § 511 Občianskeho zákonníka). Z hľadiska vzťahu medzi poškodeným a viacerými škodcami to znamená, že poškodený môže požadovať náhradu škody v plnom rozsahu od ktoréhokoľvek škodcu, pričom má možnosť vybrať si toho, koho považuje za finančne najzdatnejšieho a ktorý pravdepodobne bude schopný nahradiť celú škodu. Solidárna zodpovednosť viacerých škodcov však nebráni ani tomu, aby poškodený požadoval náhradu škody od všetkých spoločných škodcov spoločne. Pri solidárnej zodpovednosti ak jeden z viacerých škodcov nahradí celú škodu, povinnosť ostatných škodcov nahradiť škodu poškodenému zanikne. Tým však nie je ešte vyriešená otázka vzájomného vyporiadania náhrady medzi tým, kto škodu nahradil, a medzi ostatnými spoločnými škodcami. Toto vyporiadanie škody je už výrazom vnútorného vzťahu medzi viacerými škodcami ako solidárnymi dlžníkmi a nemá vplyv na ich vzťah k poškodenému. Ak sa potom žalovaná 2/ domnieva, že sa na vzniku žalovanej škody zúčastnili aj ďalšie subjekty, ktoré sa nestali stranou sporu, nie je tým dotknuté jej právo (vymáhateľné i v samostatnom súdnom konaní) na vyporiadanie sa s ostatnými spoločnými škodcami. Uvedené však nemôže ísť na ťarchu poškodeného (žalobkyne), ktorá môže požadovať náhradu škody v plnom rozsahu od ktoréhokoľvek škodcu, a teda má možnosť vybrať si toho, koho považuje za finančne najzdatnejšieho a ktorý pravdepodobne bude schopný nahradiť jej celú škodu. Právne závery súdov o spoločnej zodpovednosti žalovaných 1/, 2/ za škodu vzniknutú žalobkyni podľa § 238 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. tak považuje i dovolací súd za správne.

35. Súdy tak v danej veci posudzovali otázku zavinenia žalovaných 1/, 2/ v kontexte ich subjektívnej zodpovednosti (miery zavineného - nedbanlivostného - protiprávneho konania) a pokiaľ v tejto súvislosti

(subsidiárne) aplikovali i všeobecné ustanovenia Občianskeho zákonníka o spoločnej zodpovednosti za škodu (§ 438 ods. 1 Občianskeho zákonníka), spočívajú ich rozhodnutia na právnom posúdení, ktoré dovolací súd považuje za správne a v ktorých sa sudy neodklonili od ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP) v žalovanou 2/ označených rozhodnutiach.

36. Žalovaná 2/ preto nedôvodne tvrdí, že sa odvolací súd pri svojom rozhodovaní odklonil od ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu vo vyššie označených rozhodnutiach, ako aj, že jeho rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci vo vzťahu k uvedenej otázke (otázke možnosti aplikácie solidárnej zodpovednosti, ak škoda podľa § 238 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. vznikla v dôsledku zavineného protiprávneho konania viacerých tretích osôb).

37. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalovanej 2/ v danej veci smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, preto dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

38. Dovolací súd úspešnej žalobkyni nepriznal náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanej 2/, pretože jej v tomto konaní trovy nevznikli.

39. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.